

Måndagen den 26 Februari 1872.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Justerades fem protokollsutdrag för den 24 och protokollet för den 19 dennes.

Herr Nisser: Jag får härmed vördsamt anmäla, att jag inställt mig vid riksdagen.

Grefve Hamilton, Henning: Då Kammaren vid 1868 års riksdag tillsatte ett Utskott, för att granska dess redan vid första riksdagen efter representationsförändringens genomförande antagna arbetsordning, förekom äfven fråga, om icke i denna arbetsordning borde införas en föreskrift, hvarigenom åt Kammaren förbehölles rätt att bestämma, huruvida en af någon dess ledamot gjord interpellation skulle få till den Konungens rådgifvare, som vederborde, framställas. I Utskottet var man likväl af den mening, att ett sådant stadgande icke lämpligen kunde här införas, emedan arbetsordningen egentligen icke var något annat än en anvisning om huru Riksdags-ordningens föreskrifter borde under Kammarens arbeten tillämpas, sålunda ett *förklarande* supplement till Riksdags-ordningen, men ej ett supplement, som införde *nya rättigheter*. Dessutom skulle en i arbetsordningen gifven föreskrift i den antydda syftningen ej någonsin kunna i verkligheten förekomma en interpellations framställande. Ingen kunde, till exempel, förhindra en ledamot af Kammaren att under en öfverläggning derstädes till en närvarande Statsrådsledamot framställa en fråga, lika litet som den sednare kunde förvägras att, om han så funne för godt, ingå i svaromål derpå. Denna Utskottets mening angående olämpligheten att i arbetsordningen intaga en föreskrift, hvarigenom en interpellations framställande gjordes beroende af Kammarens beslut, gillades äfven af Kammaren, och det så mycket heldre, som hela rättigheten att interpellera Stats-Rådets ledamöter endast grundade sig på en förkla-

ring af dåvarande Justitie-statsministern, och sålunda kunde i sjelfva verket upphöra att finnas till, om en annan konselj ansåge sig ej böra ingå i dylika svaromål. Måhända inverkade det ock på Kammaren, att den vid detta besluts fattande ej ansåg sannolikt, att någon interpellation skulle framställas af den beskaffenhet, att den ej kunde besvaras. Detta sistnämnda är dock något, som jag tror skett i sista plenum.

Grefve af Ugglas framställde nemligen då till Chefen för Utrikes-departementet den frågan, huru Kongl. Maj:t skulle komma att använda medel, som möjligen kunde blifva af Riksdagen beviljade. Detta, fastän uttryckt med andra ord, var innehållet af frågan. Det är klart att derpå kan ej gifvas något svar, ty frågan i sin helhet kan ej komma under Konungens pröfning annat än genom föredragning i Stats-Rådet, men, innan Riksdagens beslut är fattadt, kan omöjligen en sådan föredragning ega rum, och således derförinnan intet svar gifvas. För min del tror jag ej heller, att Chefen för Utrikes-departementet ämnar att för denna interpellation gifva något svar, och fastän med mycken höflighet i ordalagen syntes han mig ock antyda detta i sitt yttrande i föregående plenum.

Saken kunde väl synas vara Kammaren temligen likgiltig och att anse såsom någonting rörande endast interpellanten och Chefen för Utrikes-departementet. Så är dock icke förhållandet, ty om Kammaren skulle helt och hållet stillatigande lemna saken på den punkt der den nu sig befinner, så är, enligt min åsigt, klart att sådant skulle innebära, det Kammaren väntade ett svar på den framställda interpellationen. Häraf skulle åter följderna blifva, att då endast Kongl. Maj:t kan gifva svaret, grannlagenheten måste bjuda Kammaren att uppskjuta med fattandet af sitt beslut i ämnet, till dess det väntade svaret erhållits, hvilket icke läser låta sig göra. Det är således för att ej inveckla oss i vidare svårigheter och då det det dessutom syntes mig klart framgå af Chefens för Utrikes-departementet yttrande, att något svar ej kommer att gifvas, som jag till den ärade interpellanten hemställer, att han måtte återtaga sin interpellation.

Grefve af Ugglas: Den af Grefve Hamilton till mig framställda uppmaning att återtaga den interpellation, jag gjort, grundade han på det förmenandet, att densamma ej kunde besvaras. Jag erkänner — till en del åtminstone — hvad Grefve Hamilton yttrat om de *formela* svårigheter, som skulle förefinnas för ett sådant svars afgifvande, men uppfattar dock saken något annorlunda än han. Vi böra i främsta rummet, mine Herrar, föra oss till minnes, huru frågan står och hvad som framkallat densamma. Vid föregående riksdag beslöts, att å tredje hufvudtitelns budget skulle för ministerstaten uppföras såsom ordinarie anslag 300,000 R:dr och att till öfvergående utgifter 40,800 R:dr skulle anvisas, för att i någon mån af tjänst-innehafvares afgang så småningom helt och hållet försvinna. I den proposition, vi mottagit vid denna riksdag, har Kongl. Maj:t, utan att derfor andraga några skäl, visat sig icke uppfatta frågan såsom föregående riksdag, utan, på samma sätt som tillföre, upptagit på hufvudtitelns budget för ministerstaten ett sammanlagdt belopp af

340,800 R:dr, och derjemte förklarar, att Kongl. Maj:t — oaktadt det arvode af 4,800 R:dr, som militärattachéen i Paris uppburit å de förenade rikenas ministerstat blifvit till den del, som på Sverige belöpte, öfverförd från tredje till fjerde hufvudtiteln — ej ansåge någon förminskning, till följd af denna öfverflyttning, böra ske å tredje hufvudtiteln anslag, emedan till andra ändamål å hufvudtiteln erfordrades medel, till belopp motsvarande den öfverförda summan.

Ett faktum i denna stund är, att Riksdagens båda Kamrar ogillat Kongl. Maj:ts uppfattning i detta hänseende så till vida, att de beslutat bibehållande af den fördelningsgrund för anslaget till ministerstaten, som vid sistlidne riksdag antogs, och hafva Kamrarne, i öfverensstämmelse med denna deras uppfattning, anordnat på ordinarie stat endast 300,000 R:dr. I så mätto äro båda Kamrarne ense, men deremot skilja sig deras beslut i afseende å storleken af det belopp, som uppförts såsom tillfälligt anslag till öfvergående utgifter, i det Första Kammaren anvisat 37,400, men den andra 40,800 R:dr. Antingen blir nu vid en gemensam votering den ena eller andra af de två sistnämnda siffrorna antagen, och Kongl. Maj:t måste naturligtvis acceptera Riksdagens beslut sådant som det fattas. Blir nu Andra Kammarens beslut Riksdagens, då har Kongl. Maj:t ej grundlagsenligen rätt att för militärattachéens i Paris aflöning, hvilken Kongl. Maj:t tänkt sig skola utgå under fjerde hufvudtiteln, anvisa å tredje hufvudtiteln de medel, som Kongl. Maj:t i sin proposition, på sätt jag ofvan nämnt, föreslagit att användas för *andra ändamål*. Det yrkades väl i Andra Kammaren af den talare, som först föreslog det öfvergående anslagets bibehållande vid 40,800 R:dr, att med beviljandet af detta högre anslagsbelopp skulle sammanbindas det förbehåll, att militärattaché i Paris skulle aflönas med de under den tredje hufvudtiteln anvisade medel. Emellertid innehåller Kammarens beslut ingenting derom.

Som sakerna stå, måste hvar och en af Kammarens ledamöter ställa på sig den frågan: huru skall jag votera, när anslagen under tredje hufvudtiteln blifva föremål för Kamrarnes gemensamma omröstning? Har den Kammarens ledamot, som voterar för beloppet 40,800 R:dr, anledning att antaga, att han dermed röstar för nämnde militärattachés bibehållande å tredje hufvudtiteln? Vet han, om hans röst betyder detta? När man ej vet detta, huru skall man då besluta, när frågan kommer före å fjerde hufvudtiteln! Detta utgör en så stor svårighet och saken rör en så pass vigtig fråga, att jag anser, att regeringen, om någon möjlighet är, bör söka bidra att inom representationen bringa reda i dessa förhållanden, och då, enligt min uppfattning, Hans Excellens Herr Utrikesstatsministern yttrande var af den lydelse, att han skulle i afseende å frågan inhemta Kongl. Maj:ts nådiga befallning och sedan i sinom tid afgifva svar till Riksdagen, anser jag, att det skulle vittna om föga grannlagenhet å min sida, om jag återtog min interpellation, innan han förklarar, att på den till honom ställda frågan något svar ej kan gifvas.

Grefve Hamilton: I mitt förra yttrande nämnde jag oke ett

ord, som kunde antyda, att jag ej ansåg *önskvärdt* att vi, i enlighet med hvad Grefve af Ugglas åsyftat, på förhand visste hvad Kongl. Maj:ts ämnade besluta, för den händelse att Riksdagens beslut i afseende på tredje hufvudtiteln skulle utfalla på ena eller andra sättet, och jag erkänner att, om jag funne frågan möjlig att besvara, skulle jag anse den framställda interpellationen vara lämplig och fördelaktig. Det var ej för att i någon mån underkänna vigten af en utredning i saken, som jag gjorde min anmärkning, utan endast därför, att jag trodde att man borde undvika att framställa frågor, som ej kunde besvaras, och att sådant snarare skulle iuveckla än utreda förhållandena, samt att svårigen, då en fråga som denna var framställd, beslut kunde fattas angående tredje hufvudtiteln förr än ett svar kommit. För min del fattade jag ej, att Chefens för Utrikes-departementet yttrande, det han ville inhemta Kongl. Maj:ts befallning, innebar annat än en antydan, att hvarken han eller Stats-Rådet kollektivt kunde tillåta sig att besvara en fråga, om hvilken endast *Konungen*, vid föredragning i Stats-Rådet, kunde besluta. Ett sådant beslut kan åter ej fattas förr än frågan om regleringen af tredje hufvudtiteln blifvit af Riksdagen slutligen afgjord. Således! har verkligen Chefen för Utrikes-departementet förklarar sig *skola besvara* interpellationen, då kan ej, enligt mitt förmenande, Grefve af Ugglas erhålla något annat svar, än att han ej kan få något svar, men, enligt min uppfattning, innebar Chefens för Utrikes-departementet yttrande en antydan, att han ej *komme* att ingå i något svaromål.

Det var med afseende på dessa omständigheter jag hemställde, huruvida det ej vore lämpligt att interpellationen återtoges.

Föredrogs ånyo Konstitutions-Utskottets den 21 och 24 dennes bordlagda utlåtande N:o 3, i anledning af väckt motion om ändring i 13 och 16 §§ Riksdags-ordningen; Och antog Kammaren det deri framställda förslag att hvila till vidare grundlagsenlig behandling.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 24 dennes bordlagda utlåtande N:o 10, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens sjetta hufvudtitel.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Bevinnings-Utskottets den 24 dennes bordlagda betänkanden:

N:o 2, med anledning af Kongl. Maj:ts nådiga förslag angående nedsättning af den personliga skyddsafgiften; och

N:o 3, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående upphörande af lastpenningarne.

Föredrogs och bifölls Banko-Utskottets den 24 dennes bordlagda memorial N:o 7, angående uteslutande ur Riksbankens räkenskaper af åtskilliga inom linien förda fordringar.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Andra Kammarens den 24 dennes bordlagda protokollsutdrag:

N:o 78, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 2, angående Herr C. A. Jönssons motion om enkesäten i Hallands och Bohus län; samt

N:o 80, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts betänkande N:o 4, i anledning af väckt motion om ändring i Kongl. förordningen den 30 November 1855 rörande expeditionslösen.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets utlåtanden:

N:o 8, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens fjerde hufvudtitel;

N:o 9, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens femte hufvudtitel; och

N:o 11, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens sjunde hufvudtitel.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.